



# ESKİŞEHİR BAROSU

İÇİNDEKİLER

- \* BAŞKANIN KÖŞESİ  
YARGININ SORUNLARI
- \* KARAR İNCELEMESİ  
Av. SÜLEYMAN AVKAN'ın
- \* 275 ve 2822 SAYILI YASALARDA DAYANIŞMA  
AİDATININ KARARLAŞTIRILMASI.  
Av. METİN ÜNSAL
- \* YARGITAY KARARLARI  
a- Hukuk Mahkeme Kararları  
b- Ceza Mahkemeleri Kararları
- \* DANIŞTAY KARARLARI
- \* YENİ YASALAR

## YARGININ SORUNLARI

Hukuk Devletinde Hakimlerle Baronun görevleri birbirine sıkıca bağlıdır. Yargı "İddia— Savunma ve Karar"dan oluşur. Bu üçlünün birindeki aksaklık, adalete gölge düşürür. Adaletin Adaletsizliğe dönüşmesine neden olur.

Bugün adliyemizde hakim açığı yürekler acısıdır. Adalet, Yargıçlarımızın üstün gayretleriyle güçlükle sürdürülmektedir. Vatandaş, hakkını Adliye dışı çözümlerde arama yolunu seçmektedir.

Kentimizdeki ve Ülke çapındaki bu eksikliklerin bir an önce giderilmesi gerekmektedir. Bu da, Hakim ve Savcılığın cazip hale getirilmesi, özlük işlerinin süratle düzene sokulması ile mümkündür.

Yargıç güvencesinin yeniden gözden geçirilmesi, konut sorunlarının öncelikle çözümlenmesi, gelirlerinin günün koşullarına uygun şekilde yeniden düzenlenmesi, gününün hiçbir dakikası boş geçmeyen Hakim ve Savcılarımızın mesleklerini daha çok sevmeleri ve sürdürmeleri için zorunludur. Bu konuda gerekli önlemler acil olarak alınmadıkça, Hakim ve Savcı sayısı azalmaya, adli teşkilatlarımız üzerindeki tehlike giderek artmaya devam edecektir.

Diğer bir sorunumuz, yürürlükte bulunan yasalarımızın dilinin, içeriği eskimiş, ifade ve uygulama gücünden yoksun bir dil olmasıdır. Yasalarımız, sık sık yapılan değişikliklerle, deyim yerindeyse, yamalı bohçaya dönmüştür. Bu durum, Yasaların Türkçeleştirilmesi ve anlaşılabilirliğinin sağlanması yoluyla ortadan kaldırılmalıdır.

## AF KONUSUNDA

Af, kamu davasını veya cezayı düşüren bir sebep olarak incelenir.

Af, bir toplumda, geçmiş ihtilafların unutulduğu, yeni ve sakin bir sosyal yaşamın başladığı dönemlerde "kin duygusunun kökleşmesine engel olmak düşüncesiyle" çıkarılan bir Yasa ve bunun uygulamasıdır.

Gerçek bir zorunluluğu olmadıkça, yersiz bir acıma, lütuf, taraftar kazanma cezaevlerinin mevcudunu azaltma gibi Hukuki değerlerden yoksun nedenlerle kullanılan af yetkisi, toplumda adalete ve Yasalara güveni azaltır. Af, affedilenlerin menfaatleri gözönünde tutularak yapılmamalıdır. Gözetilecek yarar, kamu yararı olmasıdır.

Bir süre toplumumuzu parçalayan, yaşamı felce uğratan, demokratik kuruluşları işlemeze hale getiren yaygın terör ve şiddet hareketlerinin sona ermiş olmasını, büyük bir memnuniyetle karşılamaktayız.

Bu kargaşa ortamını yaratanların affedilmesi elbette düşünülemez. Ancak, geçmişteki ortamın iyi değerlendirilmesi, etki ve baskı yoluyla bir takım yasadışı hareketlerde bulunmak zorunda bırakılmış kişilerin ayırtedilmesi, bunların adalete olan inançlarının yokedilmemesi gerekir. Geçmişteki bu ortamı değerlendirdiğimizde, uzun bir süredir kullanılmamış olan af yetkisinin belli kişiler ve suçlar hakkında kullanılmasının toplumumuza yararlı olacağı düşüncesindeyiz. Adalete inancın korunduğu ve kuvvetlendirildiği bir toplumda barış içinde yaşama olasılığı yükseltilmiş olacaktır.

ESKİŞEHİR BARO  
BAŞKANI  
Av. AKIN ÇAMOĞLU

## BARO'MUZDA 25. YILINI DOLDURAN AVUKATLARA ONUR PLAKETLERİ VERİLDİ...

Hukukun üstünlüğü ilkesinin önemli unsuru olan savunmada, üstün çabalar harcamış ve 25 yılını bu uğurda mesailerini ile noksansız yerine getirmiş olan Eskişehir Barosunun 14 değerli hukukçusu, Avukat meslektaşlarımıza 60. Genel Kurulda, Baromuzun onur ödülü plaketteği törenle verilmiştir.

25. Yılıni Dolduran Avukat Meslektaşlarımız Şunlardır...

- 1- Ali İhsan ÖZGENECİ
- 2- Necmi ABADAN
- 3- Fehmi URAZ
- 4- Ahmet BUĞDAY
- 5- Ahmet Necati ÜNAL
- 6- Zeki BARDA
- 7- Adnan AYTAÇ

- 8- Fahrettin YALÇIN
- 9- Halil Haldun GÜRCAN
- 10- Nurten UÇKAN
- 11- Atilla TARCAN
- 12- Vasfi İNCEKAŞ
- 13- Ayten ALTOK
- 14- Erhan ŞAKAR

Av. Ali İhsan ÖZGENECİ'ye

Emekli Av. Mehmet BERBEROĞLU  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Erhan ŞAKAR'a

Baro Başkanı Av. Akın ÇAMOĞLU  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Fehmi URAZ'a  
Vali Hanefi DEMİRKOL  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Vasfi İNCEKAŞ'a  
Tabibler Odası Başkanı Dr. Sinan GİRGİN  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Ahmet BUĞDAY'a  
Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi  
v. Şahap DEMİNER tarafından onur  
plâketi verilirken...



Av. Ayten ALTOK'a  
Asliye Hukuk Hakimi Mehmet BİRSEL  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Ahmet Necati ÜNAL'a  
Emekli Av. Fevzi Egüz tarafından  
onur plâketi verilirken...



Av. Fahrettin YALÇIN'a  
Hakim Selçuk KELLEÖZÜ  
tarafından onur plâketi verilirken...



Av. Halil Haldun GÜRCAN'a

Hakim Ata ERENOĞLU  
tarafından onur plâketi verilirken...

Av. Nurten UÇKAN'a

Adalet Komisyonu Başkanı  
Muhsin ÇEKİŞ  
tarafından onur plâketi verilirken...

Av. Atilla TARCAN'a

Savcı Cengiz ÇETİN  
tarafından onur plâketi verilirken...

## ESKİŞEHİR BARO'SU 1/12/1984 TARİHİNDE GENEL KURUL TOPLANTISI YAPTI...

Eskişehir Barosu; sorunlarını dile getirmek, bunlara çözüm yolları aramak ve önermek, Yönetim Kurulu'nun 1/4'ünü yenilemek amacıyla 1/12/1984 tarihinde TEK Salonunda Genel Kurul Toplantısını yaptı.

Toplantıyı bir konuşmayla açan Eskişehir Baro'su başkanı Av.Akın ÇAMOĞLU, genel olarak Yargı'nın sorunlarını dile getiren bir konuşma yaptı. Çamoğlu yaptığı açıklamada:

Adaletin dağıtımında ve oluşumunda görev yüklenmiş onurlu bir mesleğin mensuplarıyız. Bütün yaşamı insanların dertleri ile dolan ve dertlerle bütünleşen başka bir meslek düşünülemez.

Yargı, savunma üzerine kurulur. Savunmaya gerekli önemi vermeyen yargılamanın, adil ve doğru olduğunu söyleyemez. Barolar kişilerin haklarını arayan ve onları savunan avukatların meslek kuruluşlarıdır. Milletlerarası Hukukçular Komisyonunda "Barolar kendi üyelerini kabulde ve disiplin işlerinde bağımsız olmalıdır." İlkesi kabul edilmiştir.

Hukukun üstünlüğünü sağlamak hizmetinde başarı, meslek teşekküllerinin ve savunmanın örgütlenmesi ile sonuçlanan baronun, özerk ve serbest olması ile mümkündür. İşte, görüldüğü gibi baro sadece meslektaşlarımızın kalem ve özlük işlerinin yürütülmesini değil; hukukun çağımıza ve topluma uyumunu sağlamak gibi üstün bir görevi de yüklenmiş ender bir kuruluştur. Bu kuruluşun üyesi olmaktan onur duymaktayız.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda, Baroların bağımsızlığı öncelikle ele alınmış, ancak yeterli olmamıştır. Daha sonra ise, 1136 sayılı yasayı değiştiren, 54 ve 79 sayılı kararnameler ve bu kararnamelerin yasaya dönüşmesini sağlayan 3003 sayılı yasa ile baroların özerkliği zedelenmiştir. Özgür bir toplumda, hakimlerin görevleriyle baronun görevi sıkı sıkıya bağlıdır. Bu itibarla, barolarda faaliyetlerinde yürütme organlarının müdahalesi dışında kalmalıdır.

Adliyenin bağımsızlığı fiilen ve tamamen sağlanmış olmazsa hakim ve avukatların bağımsızlığı eksik kalmış sayılır. Bütün dünya avukatları gibi biz de, bağımsızlığımızı aramak ve elde ettiklerimizi korumak zorundayız, en büyük görevimiz budur.

Alman Kanunu'nda "Avukat adaletin tevdiinde müstakil bir ögedir." denmektedir. Bu düşünce kabul edilmedikçe hukukun üstünlüğünden bahsedilemez. Her suçlunun suçsuz, her haksızın bir haklı yanı vardır, gizli kalan bu yönleri açığa çıkarma görevini yüklenen savunma bu nedenle kutsaldır.

1136 Sayılı Avukatlık Yasamızda; "Avukat, görevini yerine getirmekte bağımsızdır." denilmektedir. Ancak bu yetersizdir. Avukatın mensup olduğu kuruluşun da bağımsız olması gerekir.

1136 Sayılı Avukatlık yasasınının 3003 sayılı yasa ile değişik 154. maddesi, kutsal savunma hakkını kısıtlayarak Avukatlık mesleğini bağımlı hale getirmiştir. Avukatın, bazı suçlar işlediği iddiası ve son soruşturmanın açılmasına ilişkin kararla birlikte işten yasaklanması, amir hüküm olarak yasa metnine sokulmuştur.

Baronun, hakkında dava açılan Avukat için işten men kararı vermemesi halinde, 2 ay içinde Bakanlıkça doğrudan doğruya işten el çektirilmektedir. Bu durumda, hiçbir meslekte görülmeyen bir peşin ceza, sadece Avukatlar hakkında uygulanmış olmaktadır. Suçluluğu kesinleşmeyen Avukat, mesleğini terketmek gibi ağır bir cezaya çarptırılmaktadır. Yüzlerce kişiyi savunan ve gerçeğin ortaya çıkmasına katkıda bulunan bir kişinin, bir süre için de olsa görevini yapamaması, zaten ağır işleyen adalet mekanizmasının tamamen aksamasına neden olacaktır.

Avukat, 154. madde ve değişik 3003 sayılı Yasanın belirttiği inancı kötüye kullanma, sahtecilik, hırsızlık, yalan yere tanıklık ve Devletin şahsiyetine karşı cürümlerden dolayı iddia ile dava açılırsa "işten derhal yasaklanacaktır." Bu durumda müvekkilleri savunmasız kalacak, kendisi mesleğini icra edemeyecektir. Peki, sonuçta Avukatın aklanması durumunda, bu cezanın kötü etkileri nasıl tamir edilecektir? Hangi müşteri ceza görmüş bir Avukata gitmeyi tercih eder? Halkın bu cezayı değerlendirmesi nasıl olur? Avukat bu olayı müvekkillerine nasıl açıklayacaktır?

İşte bu nedenlerle, savunmaya ve Baroların bağımsızlığına gölge düşüren bu maddenin kaldırılmasını; disiplin kararlarının kesin olması, verilen kararlara karşı Bakanlığın ve tarafların Yargı organlarına başvuru haklarının saklı tutulması ilkelerini getiren bir değişikliğin yapılması gerektiğini savunmaktayız.

Davacı ve davalının çekişmesinde taraflardan birinin yanında yer alan Avukat, bilinçsizce düşmanlıklara hedef olmaktadır. Haksız yere düşmanlıklara hedef olan bir meslekte, suçlama ile cezanın başlaması büyük bir hatadır. Bu hatanın telafi edilmesi gerekmektedir.

T.C.  
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ  
CEZA BÖLÜMÜ

Esas No. : 1983/113  
Karar No. : 1983/331

**ÖZET:** Askeri Ceza Kanununun, Türk Ceza Kanununa göndermede bulunduğu ve bu nedenle Askeri suç kapsamına girdiği belirlenen suçun askeri kişilerce işlenmesi halinde bu suç'a ait davaya Askeri Yargı yerinde bakılması gerektiği hk.

**KARAR**

Davacı : K.H.

Sanık :

Olay : Astsubay olan sanığın 1981 yılı içinde mağdure ile bir seneden beri konuştukları, olay tarihinde sanığın sağdureyi kandırarak evine götürdüğü evleneceğim diyerek evlenme vaadi ile kızlığını bozduğu, daha sonra sağdureyi terk ettiği ve evlenme muamelelerine başladığı halde evlenmediği, böylece evlenmek vaadi ile kızlık bozma suçunu işlediği ileri sürülerek Eskişehir C.Savcılığınca eylemine uyan TCK.nun 423.maddesine göre cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

Eskişehir 3.Asliye ceza Mahkemesi: 27.10.1981 gününde 1981/388—514 sayı ile; suç tarihinde ve halen sanığın astsubay bulduğu, atılı suçur ırz ve iffete tecavüz niteliğinde olduğu ve Askeri Ceza Kanununun 152/1.maddesine giren suçlardan bulunduğu, bu nedenle davaya bakmanın askeri mahkemenin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Eskişehir 1.Tak.Hv.Kv.K.lığı Askeri Mahkemesi: 16.3.1982 gününde, 1 82/211—152 sayı ile; sanığa atılı suç sabit görülmele sanığın sonuç olarak 5 ay süre ile hapis cezası ile tecziyesine karar vermiştir.

Kararın sanık vekilince temyizi üzerine Askeri Yargıtay 4.Dairesi: 16.11.1982 gününde, 1982/838—856 sayı ile Askeri Ceza Kanununun 152/1 maddesinin ırz ve iffete tecavüz vasfını taşıyan TCK.nun 8.babında yazılı cürümlere atıfta bulunduğu tecavüz kelimesinin cabir kullanmayı kapsadığı, oysa kendi isteğiyle karı-koca olan mağdurenin kızlığının bozulması eyleminde cabir unsurunu ihtiva etmeyen ırzaya dayalı bir durumun bulunduğu bu nedenle Askeri Ceza Kanununun 152/1.maddesi kapsamı dışında kaldığı nedenleriyle görevsizlik kararı verilmesi gerekirken mahkümüyete hükmedilmesi kanuna aykırı görülmele hükmün bozulmasına karar vermiştir.

Eskişehir 1.Tak.Hv.Kv.K.lığı Askeri Mahkemesi: 3.3.1983 gününde, esas 1983/140, Karar 1983/57 sayı ile; mahkemelerince verilen mahkümüyet kararının Askeri Yargıtayca görev yönünden bozulduğu mahkemelerince de bu bozma ilamına uyulduğu belirtilerek Askeri Yargıtay ilamında da açıklandığı gibi mahkemelerinin bu davaya bakmaya görevli bulunmadığından olumsuz görev uyuşmazlığının zuhur ettiği, 2247 Sayılı yasanın 19.maddesine göre görev uyuşmazlığının halli ve görevli yargı yerinin tayini için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş karar taraflarca temyiz edilmeyerek kesinleştirilmiştir.

**İNCELEME VE GEREKÇE:**

Türk ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet TÜZÜ'N'ün Başkanlığında, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioglu, Osman Kayaçan ve Ergun Argon'un katılmaları ile yaptığına, 13.6.1983 günlü toplantıda geçici raporör Danıştay Tetkik Hakimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcı yerine katılan yardımcı Durmuş Canioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine kalan yardımcı Demir Akarsu'nun davada Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yciundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Özün incelenmesine geçmeden önce yöneme ilişkin bir konuya temas etmek gerekmektedir. Askeri Mahkemece verilen mahkümüyet kararı Askeri Yargıtayca görev yönünden bozulduğuna Askeri Mahkemece bozma ilamına uyulduğuna ve askeri mahkemece verilen 3.3.1982 günlü, 1983/140—57 sayılı kararda askeri mahkemenin davaya bakmaya görevli olmadığı ve olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğu belirtildiğine göre bu kararın açıkça görevsizlik kararı olduğu anlaşılmaktadır. Esasen askeri mahkeme Yargıtayın görevden bozma kararına uymakla yükümlü olup mahkemece bu karara uyduğunu belirtmiş ve mahkemelerinin görevsizliğinden bahsetmiş ve hatta bu kararı kesinleştirmiştir.

Bu duruma göre askeri mahkemenin görevsizlik kararı ile adli mahkemenin görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı yasanın 14.ncü maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmuştur.

Esasa gelince; Askeri Ceza Kanununun 1.maddesinde belirtildiği üzere bu yasada yazılı suçlar askeri suç olduğu gibi TCK.nun da yazılı olup da bu kanuna Askeri Ceza Kanunca atıf yapılan suçlarda askeri suç sayılırlar.

Öte yandan, 353 Sayılı yasanın 9.ncü maddesine göre askeri mahkemeler; kanunlarda aksi yazılı olmadıkça askeri kişilerin askeri olan suçlar ile bunların asker kişiler aleyhine ve askeri mahallerde yahut askeri hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler.

İnceleme konusu olayda sanığa atılı suç Askeri Ceza Kanununun "Askerlik haysiyetine ve şerefine dokunan suçlar ve cezaları" başlıklı 11.faslıda yer alan 152.nci maddenin atıfta bulunduğu, TCK.nun 423.ncü maddesinde yaptırma bağlanan suçtur.

Gerçekten Askeri Ceza Kanununun 152.maddesi "ırz ve iffete tecavüz edenler" başlığı altında ırz ve iffete tecavüz eden askeri şahıslar hakkında TCK.nun 8.babında yazılı cezalar tatbik olunur, hükmünü taşımakta ve bu babın 1.faslında sanığa atılı "alacağım diye kandırıp kızlık bozma suçu" yer almaktadır.

Askeri Ceza Kanununun 152.maddesi ırz ve iffete tecavüz edenler hakkında TCK.nun atıfta bulunduğu göre sanığa atılı suçun bu nitelikte olup olmadığının tesbiti gerekir.

Irz ve iffete tecavüz genellikle bir kimsenin başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken özellikle de cinsel konularda namusuna yönelik saldırı, el uzatma ve sataşmadır. Bu itibarla TCK.nun 423.maddesinde yer alan alacağım diye kandırıp kızlık bozma suçunun ırz ve iffete tecavüz teşkil ettiği ve asker kişi tarafından işlenen bu suçun askerlik şeref ve haysiyetine dokunan suçlardan olduğu Askeri Ceza Kanununun 152.nci maddesi kapsamına girip askeri suçlardan bulunduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle asker kişi tarafından işlenen ve askeri suç olduğu yukarıda belirlenen suçta ait davanın Askeri Yargı yerinde görülmesine ve Eskişehir 1.Tak.Hv.Kv.K.lığı Askeri Mahkemesinin 3.3.1983 günlü, 1983/140-57 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

#### SONUÇ:

Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine bu nedenle, Eskişehir 1.Tak.Hv.Kv.K.lığı Askeri Mahkemesinin 3.3.1983 günlü 1983/140-57 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 13.6.1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan  
Servet TÜZÜN

Üye  
İsmail OĞUZ

Üye  
Nevzat DOĞAN

Üye  
Ali Suat ERKOÇ

Üye  
Yaşar ÇİFTÇİOĞLU

Üye  
Osman KAYACAN

Üye  
Ergun ARGON

ASLI GİBİDİR

İzzet BOZDAĞ  
Svl.Me.  
As.Mah.Z.Katibi

#### YENİ YASALAR...

- 1- 21.6.1927 TARİHLİ VE 1111 SAYILI ASKERLİK KANUNUNUN DEĞİŞİK 10.UNCU MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BAZI MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN...

Yasa No: 3081 Kabul Tarihi: 20.11.1984  
R.G.'de Yayın: 1.12.1984, Sayı: 18592

- 2- KAMU YARARININ ZORUNLU KILDIĞI HALLERDE, KAMU HİZMETİ NİTELİĞİ TAŞIYAN ÖZEL TEŞEBBÜSLERİN DEVLETLEŞTİRİLEBİLMESİ USUL VE ESASLARI HAKKINDA KANUN...

Yasa No: 3082 Kabul Tarihi: 20.11.1984  
R.G.'de Yayın: 1.12.1984 Sayı: 18592

- 3- SULAMA ALANLARINDA ARAZİ DÜZENLEMESİNE DAİR TARIM REFORMU KANUNU...

Yasa No: 3083 Kabul Tarihi: 22.11.1984  
R.G.'de Yayın: 1.12.1984 Sayı: 18592

#### KARARIN İNCELENMESİ

1. Toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili sendikanın belirlenmesi, toplu iş hukukumuzun bir türlü çözümlenemeyen bir sorunudur. 275 sayılı yasanın yürürlükte olduğu dönemde çözümlenemeyen bu sorun; 2822 sayılı yasanın eylemli olarak uygulandığı 1984 Şubatından bu yana geçen olayların da gösterdiği gibi yine çözümlenememiştir.

Sorunun çözümlenemeyişinin bir çok nedeni vardır. Ancak bu nedenleri yasadan ve uygulamadan kaynaklanan nedenler olarak belirlemek olanaklıdır. Ayrıca 2822 sayılı bir çok kuralın ilk kez uygulanmakta oluşunun yarattığı duraksamaların payıda azımsanamıyacak orandadır.

2. Yerel mahkemenin, %10 barajını aşmamış olan sendikaların toplu sözleşme yapamayacakları, yetki itirazı davası açma sıfat ve ehliyetlerinin bulunmadığına ilişkin gerekçesi Yargıtay'ca kabul edilmemiştir. Kararda, bu gerekçe üzerinde durulmamış olmasını başka şekilde yorumlamak olanaksızdır. Nitekim Yargıtay 9.HD. bir başka kararında; %10 barajını aşmamış bir sendikaca yapılan toplu iş sözleşmesinin iptali istemiyle açılan bir davayı redderek, sözleşmeyi geçerli saymıştır. Ehliyet ve sıfat dava taraf olmanın "olmazsa olmaz" koşullarıdır. Yerel mahkemenin davacının ehliyet ve sıfatının olmadığını kabul edip arkasından da davanın esasını incelemesi, kuşkusuz bir çelişkidir. Yargıtayın bu kararı, işçi sendikaları yönünden öngörülen %10 oranının toplu iş sözleşmesine taraf olabilmeye ehliyeti ile ilgili değil; yetkisiyle ilgili bir koşul olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Öte yandan 2822 sayılı yasanın diğer maddelerinde de %10 koşulu aranmamaktadır. Örnekleme gerekirse; başvuruda bulunan sendikanın çoğunluğu sağladığına ilişkin Bakanlıkça 13/2 nci maddeye göre yapılacak bildirimlerde ve 15 nci maddeye göre yapılacak itirazlarda bu koşul aranmamaktadır. Bunlarda yerel mahkemenin %10 barajını ehliyetle ilgili kabul eden gerekçesinin yasaya uygun düşmediğini göstermektedir.

3. 2822 sayılı yasanın 7/3 ncü maddesiyle işyerinde uygulanmakta olan bir sözleşme varken, sözleşmenin süresinin bitiminden önceki 120 gün içinde yetki işlemlerine başlanabileceği kuralı getirilmiştir. Yine aynı madde de yeni sözleşmenin ancak eskisinin süresinin dolmasından sonra yürürlüğe gireceği hükme bağlanarak aynı anda iki sözleşmenin uygulanması önlenmiştir.

Uygulanmakta olan bir sözleşme varken yetki işlemlerine başlanabilmesinin sağlanması; sözleşme düzeninin bir an önce kurulması, arada bir boşluk kalmadan ve sözleşmenin geçmişe etkili kılınmasından doğabilecek uyumsuzlukların önlenmesi, sözleşmelerin birbirlerini izler bir biçimde uygulamaya konulması amaçlarına yöneliktir(2).

Yasakoyucu tarafından 120 günlük süre belirlenirken, yasanın öteki maddelerindeki işlemlerin yerine getirilmesi için öngörülen süreler gözönüne alınmıştır. Çağrı, uzlaştırma, arabulucuya başvurma vb. işlemlerle ilgili süreler incelendiğinde bu durum açıkça görülmektedir.

Yetkinin belirlenmesi, sendikanın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvurduğu tarihteki duruma göre yapılmaktadır. Üyelğin kazanılması, üyelikten çekilme ve çıkarılmaların sonuç doğurma tarihleriyle ilgili yasal kurallar gözönüne alındığında başvuru gününün büyük önemi olduğu anlaşıyor. Bu nedenlerle zamansız yapılacak başvurulara göre yapılacak incelemelerin kararda da haklı olarak belirtildiği gibi yasanın amacına aykırı sonuçlarına doğmasına yol açabilir.

4. İş hukukumuz bugüne değin yargı organlarının kararlarıyla yön verilmiştir. Bu yargı, özellikle toplu iş hukukumuz yönünden doğrudur. Toplu iş hukukumuz yeni bir yön vermek amacıyla hazırlandığı gerekçesinde belirtilmiş olmasına karşın 2822 sayılı yasa döneminde de böyle olacağını bugüne değin olan uygulama göstermektedir.

#### SONUÇ

Yargıtay 9.HD.nin 2822 sayılı yasanın 7/3 ncü maddesinde yer alan kuralın UYULMASI ZORUNLU ve BUYURUCU nitelikte bir kural olduğuna ilişkin kararı, uygulamadaki duraksamaları ortadan kaldırmıştır. Yasanın bütünlüğüne uygun düşen karara katılmamak olanaksızdır kanısındayım.

## NOTLAR:

- (1) Karar metni Türk-İş Der. Ekim 1984 Sayı: 183, sayfa 21'den alınmıştır.
- (2) EKONOMİ, Münir; Toplu İş Sözleşmeleriyle İlgili Yeni Yasal Düzenlemeler (Çalışma Hayatı ile İlgili Yeni Yasal Düzenlemeler Semineri), Tütis Yay. Ank. 1984, s.54.

Av.Süleyman AVKAN

(\*) Davacı sendika olması gerekir. Asıl kararda "davalı" yazıldığı için buraya da o şekilde alınmıştır—S.A.

### 275 ve 2822 sayılı yasalarda dayanışma aidatının karşılaştırılması

#### I— KONUNUN YASAL DÜZENLEMELERİ:

1— 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun dayanışma aidatını düzenleyen 7/3.maddesi aynen: "Bu madde gereğince yapılan bir toplu iş sözleşmesinde taraf işçi teşekkülünün mensubu olmayıp o toplu iş sözleşmesinin uygulandığı iş yerlerinde çalışan işçilerin, bu toplu iş sözleşmesinden faydalanabilmeleri taraf işçi teşekkülüne, bu işçi teşekkülüne tesbit edilecek bir dayanışma aidatını her ay ödemelerine bağlıdır. Bu dayanışma aidatının nasıl ödeneceği, taraf işçi teşekkülüne tesbit olunur. Bu aidat, aynı işyerinde çalışan ve toplu iş sözleşmesinde taraf işçi teşekkülüne mensup aynı kategori ve vasıftaki işçilerin ödedikleri sendika üyelik aidatının üçte ikisini aşamaz. Dayanışma aidatı ile ilgili olarak, mevzuat ve toplu iş sözleşmesinde sendika üyelik aidatı hakkında konulmuş olan hükümler uygulanır", demektedir.

2— 5.5.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 9.maddesinin 4. ve 5.fıkrası ise aynen: "Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye bulunmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye bulunupda ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri toplu iş sözleşmesinin tarafı işçi sendikasının muvafakatı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma talep tarihinden geçerlidir. Dayanışma aidat miktarı, üyelik aidatının üçte ikisidir" demektedir.

#### II— İKİ YASA MADDESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI:

1— 275 sayılı yasa ve 2822 sayılı yasa dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma hakkı, taraf işçi teşekkülüne üye bulunmayan işçilere tanınmıştır. Bu hususta bir tededdüt yoktur.

2— Fakat, 275 sayılı yasa düzenlemesi ile 2822 sayılı yasanın konuya ilişkin maddelerinin düzenlemesinde, uygulamaya yönelik bir kaç farklılık vardır.

Bunlardan birincisi, 275 sayılı yasa dayanışma aidatının taraf işçi teşekkülüne tespit olunacağı ve bunun tesbitinde TİS'nin hükümlerinin veya mevzuatın geçerli olacağı belirtilmektedir. 2822 sayılı yasa ise böyle bir hüküm konmamış bunun yerine sadece üyelik aidatının, yani taraf işçi sendikasının üyelerinin ödediği üyelik aidatının üçte ikisinin ödenceği şeklinde yetinilmiştir. Bu gösteriyor ki, 2822 sayılı yasa sendikanın TİS'de bu konuyu düzenlemesini devreden çıkarmıştır. Sadece, kendi üyelerinin önceden tüzükleri gereği ödedikleri aidatın üçte ikisinin ödememesine bağlamıştır. Hatta bunu kuvvetlendirmek için, taraf işçi sendikasının muvafakatının aranmayacağına getirmiştir. Yani, dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak isteyen bir işçi, işverene dilekçe ile talepte bulunduğu anda işveren ne miktar aidat keseceğini bildiği için hemen işleme başlayacaktır. Çünkü, o tarihte taraf işçi sendikasına üyesinin ne miktar aidat ödediği bellidir. Bu husus kollektif iş hukuku düzenlemesi içinde emredici hukuk kuralıdır.

İkinci önemli farklılık, 275 sayılı yasa; dayanışma aidatı ödeyerek TİS'den yararlanmanın talep tarihinden geçerli olacağına dair hiçbir hüküm yokken 2822 sayılı yasa bu hüküm açıkça konmuştur. Emredici hukuk kuralı olan bu hükümle, işçinin işverene dilekçe ile başvurduğu tarihin anlaşılması gerektiği ve işyerinde ayrımın kaldırılması amacına yönelik olduğu açıktır.

Üçüncü önemli farklılık, 275 sayılı yasa; işçinin dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak isteği karşısında, TİS'ni yapan sendikanın muvafakatının aranmayacağı hükmünün olmamasıdır. Bu boşluk 275 sayılı yasanın uygulama döneminde Yargıtay 9.Hukuk Dairesinin içtihatları ile doldurulmuştur. 2822 sayılı yasa ise, açıkça bu hususta taraf işçi sendikasının muvafakatının aranmayacağını hükme bağlamıştır. Burdaki muvafakatın kaldırılması cümlesinden, bu muvafakatın hem sözleşmeye konacak aksine bir madde, hemde işçi ferdi olarak işverene dilekçe verdikten sonra taraf işçi sendikasının muvafakatının alınması anlamındadır. Özellikle, uygulamada sözleşme yapan sendikaların sözleşmelere kendi üyelerinin dışındaki işçilerin TİS'den yararlandırılmaması veya şartlı yararlandırılması maddelerini koydukları görülmektedir ki, bu husus yasanın açık hükmü karşısında geçersizdir ve iptali gerekir.

#### III— UYGULAMADAKİ DURUM:

1— 275 sayılı yasanın yürürlükte bulunduğu dönemde, Yargıtay 9.Hukuk Dairesi istikrar kazanan içtihatlarında haklı olarak, dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmak isteyen taraf sendika üyesi olmayan işçinin ancak başvuru tarihinden itibaren ileriye doğru yararlanabileceğini ve bu yararlanmanın geriye yürümeyeceğini ortaya koymakta idi. Bunun içinde, yapılmamış sözleşmeden yararlanmak mümkün değildi.

2— 2822 sayılı yasa ise, dayanışma aidatının miktarını daha sözleşme yapılmadan belli olan normal üyelik aidatının üçte ikisi olacağına bağladığı gibi, 275 sayılı yasa olmayan bir hükümle başvuru tarihine bağlamıştır. Bu başvuru tarihinde ne zaman olacağı şeklinde kısıtlama getirmeyerek, işçinin kendi ihtiyarına bırakmıştır. Bu demektir ki, işçi ne zaman isterse o zaman yararlanmak için işveren başvurur anlamındadır. Kaldı ki, uygulamadan bilindiği üzere süresi sona eren TİS'nin yenisi hemen bittiği günün ertesi bağitlanmamaktadır. Uzun süren müzakereler sonucu bağitlanmaktadır. Bu geçen sürenin uzamasında ise yararlanmak isteyen işçinin hiçbir kusuru ve katkısı yoktur. Bu nedenle, sözleşmeden yararlanmak için, eski sözleşmenin bitim tarihinde dilekçe veren ve imza tarihi ile yürürlük tarihi arasındaki süreden yararlandırılmayan işçinin haklarının verilmemesi yasaya açıkça aykırı olur kanaatindeyiz.

#### SONUÇ:

275 sayılı yasanın dayanışma aidatını düzenleyen 7/3.maddesi ile 2822 sayılı yasanın 9/4—5.maddeleri arasında önemli farklılıklar vardır. Bu farkın yukarıda anlattığımız gibi işçi lehine yorumlanması kanaatımı belirterek Yargıtayında bu konuda 2822 sayılı yasanın yürürlüğe girdiğinden sonra belirmiş bir içtihadında henüz yayınlanmadığına belirtirim.

Av.Metin ÜNSAL



T.C.  
YARGITAY  
HUKUK GENEL KURULU  
Esas : 1982/2-788  
Karar : 1984/794  
Tarih : 5/10/1984

ÖZÜ: Aksine ciddi ve inandırıcı deliller bulunmadıkça asıl olan tanıkların doğru söylemiş olmalarıdır.

Taraflar arasındaki "Boşanma" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Eskişehir Asliye 1.Hukuk Mahkemesince davanın reddine dair verilen 28/5/1981 gün ve 1980/404 E, 1981/368 K sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi'nin 19/1/1982 gün ve 8557-155 sayılı ilamıyla; (...Aksine ciddi ve inandırıcı deliller bulunmadıkça asıl olan tanıkların doğruyu söylemiş olmalarıdır... H.U.M.K.254) Dosyada tanıkların olmayışı olmuş gibi beyan ettiklerini gösterir delil ve olay yoktur. Öyle ise tanıkların sözlerine değer verilmesi gerekir. Davacı tanıkları, kadının evi ile ilgilenmediğini, sık sık evi terkederek babasının evine gittiğini, kocasına karşı ağıza alınmayacak şekilde hakarete bulunduğunu tartışmaları kavgaya dönüştürdüğünü ve hatta bir defasında, elini ve yüzünü kan içerisinde bıraktığını, olaya müdahale eden kayınvalidesine "orospu" dediğini ifade etmişlerdir. Tüm deilllerin birlikte değerlendirilmesi halinde, aile birliğinin temeli sarsıntıya uğradığı ve taraflar arasında şiddetli geçimsizlik bulunduğu, bu sebeple de boşanmaya karar verilmesi gerektiği için hükmün bozulması zorunlu olduğu halde, temyiz incelemesi sırasında bu yön gözden kaçmış, hüküm onanmış, böylece düzeltme isteği yerinde görülmuş olmakla onama kararının kaldırılması ve kararın bozulması uygun düşmüştür...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden : Davacı vekili.

#### HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenlerle direnme kararı bozulmalıdır.

#### SONUÇ:

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen sebeplerden dolayı H.U.M.K.nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesi, 5.10.1984 gününde oy çokluğuyla karar verildi.

T.C.  
YARGITAY 3.HUKUK DAİRESİ  
Tarih : 29.9.1981  
Esas : 81/3890  
Karar : 81/4089

ÖZÜ: 1163 Sayılı Kooperatifler Yasasının 16.Maddesine göre yönetim kurulu kararlarına karşı sadece "Ortaklıktan çıkarılmaya" ilişkin kısım aleyhine mahkemeye dava açılabilir.

Taraflar arasındaki davadan dolayı Eskişehir As.2.Hukuk Hakimliğince verilen 5.5.1981 tarih ve 178/300 sayılı hükmün temyizden tetkiki davalı Avukatı tarafından temyiz ve temyiz dilekçesinin süresi içerisinde verildiği anlaşılmış olmakla dosyadaki kağıtlar okundu gereği konuşulup düşünüldü.

Davacı vekili, müvekkilinin sonradan ortağı olduğu davalı kooperatif yönetim kurulunca 19.11.1979 tarihinde noterlik aracılığı ile yaptırılan kura çekiminin müvekkil açısından haksız ve de kusursuz bulunduğunu öne sürerek işbu kura çekiminin (B) tipi dairelere ilişkin sonuçların iptalini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında, iptalin aksine, sözkonusu kura çekimi işlemlerinde herhangi bir haksızlık ve de usulsüzlük olmayıp davacının seçimine uygun bulunduğunu ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece toplanan deliller ve tüm dosya içeriğine göre davanın sibuta erdiği gerekçesi ile kabulü yolunda mezkur kura çekimi işleminin (B) tipi (83,89)m<sup>2</sup> lik dairelerle ilgili kısmın iptaline ve davacının bu tür daireler için yeniden çekilecek kuralara katılması gerektiğine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekilince temyiz edilmiştir.

Davacı, davalı kooperatif yönetim kurulunca yaptırılan kura çekim işleminin iptalini istemiş bulunmaktadır. 1163 sayılı kooperatifler kanununun 16.maddesinin de belirttiği vechile yönetim kurulu kararlarına karşı sadece ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin kısım aleyhine mahkemeye dava açılabilir. Bunun dışında kalan yönetim kurulu kararlarının iptali için ilgilinin evveyelinde kooperatif genel kuruluna karşı İTİRAZDA bulunması gerekir. Olayımızca davacı bu yola gitmeden doğrudan doğruya mahkemeye dava açmış bulunmaktadır. Mahkemece yapılacak iş, evveleminde HUMK.nun 39 ve 40. maddelerine göre davacının isteği doğrultusunda genel kurula başvurusu için mehil verilmesi, oradan alacağı sonuca göre gerekli kararın ittihazi icapederken bu yolda bir mehil verilmemesi, hükmün davacı taraf yararına bozulmasını gerektirmiştir.

#### SONUÇ:

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı hükmün davacı yararına BOZULMASINA, ödediği temyiz harcının isteği halinde temyiz e'ene iadesine 29.9.1981 tarihinde oy birliği ile karar verilmiştir.

Gönderen Av.Yılmaz TOKMAN

T.C.  
YARGITAY  
6 HUKUK DAİRESİ  
Sayı:

Esas Karar  
2983 3313

YARGITAY İLAMI

Mahalli Mahkemesinden verilmiş bulunan yukarıda tarih ve numası yazılı Şuf'a davasına dair karar Davalı tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava, Şuf'a lı payın İptali ve tesciline ilişkindir. Mahkeme davayı kabul etmiş hükmü davalı vekili temyiz etmiştir.

Davacıardan davada bulunmayan bir kısım şahıslar, kendilerine ait müstakil imar parsellerini birleştirerek bir iş hanı yapmak hususunda anlaşmışlardır . Yapılan sözleşmeye göre her bir parsel sahibine bırakılacak bağımsız bölümler belirlenmiştir. Davalıya pay satan H.Ç. ve müştereklerine de hangi dükkan ve işyerlerinin ait olacağı açıklanmıştır. Tapuda bu imar parselleri tevhit edilmemişse de fiilen bu parseller üzerine anlaşma uyarınca işhanının yapıldığı ve sözleşmeye uygun her bir malikin belirli bağımsız bölümler aldıkları ve kullanmaya başladıkları anlaşılmaktadır. H.Ç. 9-13 ve 23 parsellerdeki hissesini davalıya satmıştır. Tapuda pay satışı şeklinde görülen işlem gerçekte bu paylara tekabül eden ve sözleşmede H.Ç. ve müştereklerine ait olacağı belirtilen bağımsız bölümlerdir. Sözleşmenin tarafı plan davacıardan bu durumu bildiğinden davacıların Şuf'a hakkını kullanmaları. Medeni Kanununun 2. maddesi uyarınca objektif iyi niyet kurallarıyla bağdaşmaz. Dava hakkına taallükü nedeniyle bu cihetin resen gözönünde tutulması gerekir. Bu bakımdan davanın reddi icap ederken bundan zuhul ile yazılı şekilde hüküm tesisi kabule göre de Şuf'a bedeli ve masraflar depo ettirilmeksizin karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA 19.3.1984 tarihinde Oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Üye Üye Üye Üye  
M.R.Dereli C.Erdoğan Ö.N.Doğan M.Elçin N.Erman

T.C.  
YARGITAY 8.HUKUK DAİRESİ  
Tarih : 31.10.1984  
Esas : 8772  
Karar : 8780

ÖZÜ: Mahkemenin ara kararında taraflarla ilgili yükümlülükleri ayrıntılı ve açık olarak gösterilmesi halinde, ancak o zaman kesin mehil hukuki bir sonuç doğurur.

YARGITAY KARARI

M.E.Ö ile G.Ö. arasındaki alacak davasını yapılan muhakemesi sonunda verilen hüküm davalı tarafından temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Kesin mehilin (HUMK md.63) hukuki sonuç doğurabilmesi için taraflarla ilgili yükümlülüklerin karar yerinde ayrıntılı ve açık olarak gösterilmesi gerekir. Oysa ara kararında on günlük sürenin kesin olduğu belirtilmiş ancak tanık ücretleri ve mahkeme masraflarının miktarından söz edilmemiştir. O halde kesin mehil geçerli değildir. Onun için davalıdan tanıklarının dinlenilmesi, tüm deliller birlikte tartışılıp sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir. Bu yönün gözetilmemiş olması usul ve kanuna aykırıdır.

SONUÇ:

Temyiz edilen kararın gösterilen sebeple BOZULMASINA, diğer yönlerin incelenmesine yer olmadığına 31.10.1984 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

Gönderen: Yet.Av. Yıldırım BERKTAŞ

T.C.  
YARGITAY 3.HUKUK DAİRESİ  
Tarih : 26/11/1984  
Esas : 5723  
Karar : 5683

ÖZÜ: Yetki itirazında bulunan taraf ayrıca yetkili mahkemeyi belirtmek zorundadır.

Dava dilekçesinde 85.000.-TL olan aylık kira parasının 30.000.-TL'na indirilmek suretiyle tespiti istenmiştir. Mahkemece davanın yetki yönünden reddi cihetine gidilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

## YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

H.U.M.K. 23 .maddesine göre, yetki itirazında bulunan taraf ayrıca yetkili mahkemeyi belirtmek zorundadır. Davalının süresinde verdiği cevap dilekçesinde yalnız yetki itirazında bulunmuş olup, yetkili mahkemeyi belirtmemiştir.

Yasaya aykırı biçimde yapılan yetki itirazının kabulü ile dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmesi doğru değildir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hükmü tesis isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün H.U.M.K.'nin 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve 500,-TL peşin harcın istek halinde temyiz edene iadesine 26/11/1984 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen:Av. Yılmaz TOKMAN

## İNCELENEN KARAR

T.C.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 1984/9637

KARAR NO : 1984/8660

MAHKEMESİ : Ankara 6. İş Mahkemesi

TARİHİ : 19.9.1984

NO'SU : 238/19

İTİRAZ EDEN : (A) Sendikası

KARŞI TARAF : (B) Sendikası

DAVA : Davacı, sendika 2822 sayılı Yasanın öngördüğü %10 barajını aşmış bir sendika olmadığı için yetkiyi karşı sendikaya veren Çalışma Bakanlığı'nın eski kararının iptaline karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, itirazı reddetmiştir.

Hüküm süresi içinde devalı (\*) sendika başkanı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

## YARGITAY KARARI

Davalının yetki almak için başvurduğu işyerinde daha önce Yüksek Hakem Kurulunca muteriz sendika taraf gösterilerek 30.9.1984 tarihine kadar yürürlükte bulunan bir Toplu İş Sözleşmesinin bulunduğu uyumsuzluk konusu değildir.

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun Toplu İş Sözleşmesinin süresi ve bitimini düzenleyen 7/3 nci maddesinde "yeni sözleşme için yetki işlemlerine eski sözleşme süresinin bitiminden önceki 120 gün içinde başlanabileceği" kuralı getirilmiştir. Bu kural yasanın genel amaç ve sistemi içinde düşünüldüğünde uyulması zorunlu emredici bir kuraldır.

Davalı sendika ise, işyerinde uygulanmakta olan sözleşmenin bitiminden 120 günden çok daha önce ve 19.4.1984 tarihinde başvurmuş ve çalışan işçi ve üye sayısı ve yetki konusu bu tarihe göre belirlenmiştir.

Oysa böyle zamansız bu başvuru üzerine yapılacak inceleme sonuca önemli derecede etkili olacak şekilde hatalı bulunduğundan Yasanın amacıyla bağdaşmaz.

Bu nedenle itirazın kabulü gerekirken reddi isabetli bulunmadığından hükmün bozulması gerekir.

**SONUÇ:** Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen sebepten kesin olarak BOZULMASINA, 5.10.1984 gününde oybirliğiyle karar verildi.

## OLAY

Davalı (B) Sendikası, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası'nın 13 nci maddesine göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yaptığı yazılı başvurularında; kurulu bulunduğu işkolunda üye sayısı itibariyle %10 oranını sağladığının belirlenmesi ve sözleşmelerin kapsamına girecek işyerlerinde başvuru tarihinde çalışan işçiler ile üyelerinin sayısının saptanması isteminde bulunmuştur.

Davalı (B) Sendikası'nın işçi ve üye sayılarının belirlenmesini istediği işyerlerinden birisinde başvuru tarihinde Yüksek Hakem Kurulunca tarafı (A) Sendikası olarak gösterilip 30.9.1984 tarihine değin yürürlükte kalmak üzere yenilenmiş bir toplu iş sözleşmesi bulunmaktadır.

Bakanlıkça yapılan incelemede, (B) sendikasının istekte bulunduğu işyerlerinde çoğunluğunun olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle de başvuru tarihi olan 19.4.1984 itibariyle çalışan işçi sayıları ile (B) Sendikasının üye sayılarını gösteren bildirimleri (B) Sendikasına ve o işkolunda bulunan öteki sendikalara yasanın 13/2 nci maddesine uygun olarak göndermiştir.

Bakanlıkça yapılan bildiri alan (A) Sendikası süresi içinde Ankara İş Mahkemesi'ne başvurarak yetki itirazında bulunmuştur. İtirazı inceleyen Ankara 6. İş Mahkemesi, aşağıdaki kararla itirazı reddetmiştir:

"İtiraz eden sendika 2822 sayılı yasanın öngördüğü %10 barajını aşmış bir sendika olmadığından itiraz için hukuki sıfatı yoktur. Ayrıca toplu sözleşme yapmağa ve bu davayı açmaya sıfat ve ehliyetinde bulunmamaktadır. Aynı zamanda menfaat unsuru da yoktur.

İtirazda sıfat, menfaat ve ehliyet unsurları bulunmadığından bu itirazın öncelikle usul yönünden reddi gerekir. Gerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarında ve gerekse dosyaya sunulan üye kayıt fişlerinden anlaşılacağı üzere anılan işyerinde çoğunluğu (B) Sendikası almış bulunmaktadır. (B) Sendikasına ait işçi sayısı 19 kişi olup işyerinde çalışan tüm işçi sayısı 22'dir. Bu durumda işyerinde %50 çoğunluğu sağlayan (B) Sendikası %10 barajını aşmış bir sendikadır bu nedenle (A) Sendikasının itirazı yersiz ve usule uygun bulunmadığından mahkememizce itirazını reddine karar verilmesi gerekmiştir"(1).

Yerel mahkemenin bu kararı, Yargıtay 9.HD.nin inceleme konusu yaptığımız yukarıdaki kararla bozulmuştur.

## VERGİ USULÜ

T.C.

DANIŞTAY

Dokuzuncu Daire

Esas No : 1981/3092

Karar No : 1983/435

Özeti : 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 5. maddesinin 6. fıkrası uyarınca uzlaşma temin edilemediği takdirde aynı Yasanın ek 7. maddesinde tanınan 15 günlük itiraz süresinden yararlanılamayacağı Hk.

Davacı : Mesir Vergi Dairesi Müdürlüğü

Davalı : .....

Davanın Özeti: Rayiç bedel esasına göre salınan kusur cezalı Emlak Alım Vergisini yaptıran bilirkişi incelemesine göre değiştirerek tasdik eden İtiraz Komisyonu kararını; 213 sayılı Kanunun 384. maddesi gereğince yaptırılan bilirkişi incelemesi sonunda düzenlenen raporda mahallen gezilip görülen itirazlı ve emsal gayrimenkullerin satış bedeline müessir bütün fark ve hususiyetleri belirtilerek mukayese edilmek suretiyle rayiç bedelin tesbit edildiğinin anlaşıldığı gerekçesiyle onayan 12.3.1981 gün ve 1981/218 sayılı Temyiz Komisyonu 1. Daire kararının; yükümlünün uzlaşma davetine icabet etmediği bu nedenle yasaca tanınan 15 günlük ek itiraz süresinden yararlanamayacağı bu hususun komisyonlarca gözönüne alınmamasının hatalı olduğu ve takdirin yerinde olduğu, bilirkişi incelemesinin yetersiz olduğu ileri sürülerek bozulması ve tarhiyatın onanması istenmektedir.

Savunmanın Özeti: Cevap verilmemiştir.

Savcı Ülkümen Osmanoğaoğlu'nun Düşüncesi: Emlak Alım Vergisine ilişkin Temyiz Komisyonu kararının bozulması istemi ile bu dava açılmış bulunmaktadır.

İtiraz Komisyonunca Vergi Usul Kanununun hükümleri uyarınca yapılan inceleme sırasında 198 sayılı Yasanın 12. maddesinde yazılı unsurlar ve özellikler gözönünde tutularak rayiç bedelin saptandığı dava dosyasından anlaşılacakla tarhiyatın değişiklikle onanmasında isabetsizlik görülmemiştir.

Bu nedenle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

### TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince Savcının ve Tetkik Hakimi Murat Doğan'ın yazılı ve sözlü görüş ve düşünceleri alındıktan sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, rayiç bedel esasına göre salınan kusur cezalı Emlak Alım Vergisini değişiklikle onayan İtiraz Komisyonu kararını tasdik eden Temyiz Komisyonu kararının bozulması isteminden ibarettir.

Dava dosyasının incelenmesinden yükümlü adına tarh edilen 1974 yılına ait Emlak Alım Vergisine ve kusur cezasına karşı yükümlünün uzlaşma talebinde bulunduğu, komisyonca talebi kabul edilerek 23.5.1979 günü yapılacak uzlaşma toplantısı için davet edildiği ancak yükümlünün uzlaşma toplantısına gelmemesi üzerine, komisyonca uzlaşmanın temin edilememesine ilişkin tutanak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 5. maddesinin 6. fıkrasında "uzlaşma temin edilemediği takdirde (mükellefin veya adına ceza kesilenin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, komisyona geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması halinde uzlaşma temin edilmemiş sayılır.). Komisyonca bu hususu belirtmek üzere tanzim olunacak tutanağın birer nüshası üç gün içinde vergi dairesince ilgiye tebliğ olunur. Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi halinde aynı vergi

ve ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz" hükmü yer almıştır. Yukarıdaki fıkra hükmünden anlaşılacağı üzere "uzlaşmanın vaki olmaması" ve "uzlaşma temin edilememesi" halleri ayrı ayrı belirtilerek hükme bağlanmıştır. Aynı kanunun ek 7. maddesinin dördüncü fıkrasında tanınan itiraz hakkı ise uzlaşmanın vaki olmaması durumunda yükümlülere tanınmış bulunmaktadır. Yani uzlaşma toplantısına yükümlünün veya vekilinin katılarak uzlaşmaya varılamaması durumundan sonra belli yasal koşullarla itiraz edilebileceği öngörülmüştür.

Bu durumda vergi ve ceza ihbarnamelerini 9.1.1979 tarihinde alan yükümlünün Vergi Usul Kanununun tanıdığı bir aylık itiraz süresini geçirerek 30.5.1979 tarihinde itirazda bulunduğu anlaşıldığından bu hususu nazara almadan karar veren 31.7.1979 gün ve 1979/244 sayılı İtiraz Komisyonu kararının onanmamasında yasa hükümlerine uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu 12.3.1981 gün ve 1981/218 sayılı Temyiz Komisyonu kararının bozulmasına, vergi dairesince takdir komisyonu kararı üzerinden yapılan tarhiyatın re'sen onanmasına; 350 lira yargılama giderinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine ve getirilen işlem dosyalarının da mahalline gönderilmesine 2.2.1983 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Gönderen:

Esat SOYDAM

ESKİŞEHİR DEFTERDARI

### AVUKATLARIN KATMA DEĞER VERGİSİ

Yazan: Vural ARIKAN

1— Bilindiği gibi 1.1.1985 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek bulunan Katma Değer Vergisi kamu oyunu yakından ilgilendirmektedir. Basında yer alışı, TV'deki programlar bunun kanıtıdır. Simgelenen, bu verginin anlaşılmaz, kolay kolay yutulur olmayan bir demir leblebi niteliğini taşıdığıdır. Kanımızca, söylenenlerin aksine Katma Değer Vergisinin anlaşılır, kolay ve uygulanabilir olduğudur. Hattâ, bu konuların uzmanı bir kişi olarak ifade edebilirim ki, bu vergi, emlak vergisinden bile basittir.

O halde niçin kolay değil deniliyor?

Belki zorluk, verginin isminden kaynaklanmaktadır. Gerçekten, bir sınai işletmenin, bir ticari işletmenin ya da hizmet işletmesinin yarattığı Katma Değer nedir ve nasıl hesap edilir? denilirse, bunun düşündürücü olduğu, hesap tarzında zorluk bulunduğu hatıra gelebilir. Ne var ki, ismine rağmen verginin uygulanmasına ilişkin hükümler bu zorluğu içermektedir.

Bakınız nasıl?

Vergi her türlü mal teslimini, her türlü mal ithalini, her türlü hizmet ifasını yasada öngörülen istisnalar haricinde kapsamına alır. Matrah ise mal tesliminde bedel, ithalde gümrüklü değer; hizmet ifasında yine alınan bedeldir, ücrettir. Buna rağmen Katma Değer vergilendirilmesini oluşturan yöntem vergi indirimleridir. Basit bir örnek verelim:

Bir Avukat hizmet ifa etmiştir. İfa edilen hizmetin bedeli 100.000 TL.'dir. Katma Değer Vergisi % 10 olduğuna göre vergi tutarı 10.000 TL.'dir. Avukat 100.000 TL. ya 10.000 TL. ilave edip müvekkilinden 110.000 TL. tahsil edecektir. Tahsil edilen miktarın 100.000 TL. ücretini, 10.000 TL. de Katma Değer Vergisini oluşturur. Hizmet ifa edenler 10.000 TL.'yi olduğu gibi Maliye idaresine yatırmayacaklar, varsa hizmetin ifası için giderlerinde mevcut vergileri 10.000 TL.'dan düşmek suretiyle kalanını vergi dairesine yatıracaklardır.

Meselâ, kira bedeli üzerinden kiracı vekilce ödenen Katma Değer Vergisini, telefon gideri üzerinden Katma Değer Vergisini, olayda olduğu gibi müşteriden alınan Katma Değer Vergisinden (10.000,— TL.) düşmek suretiyle kalanını vergi dairesine yatıracaklardır. Görülüyor ki bu vergide önemli olan hem harcamaların belgelendirilmesi ve bu belgelerde Katma Değer Vergisinin yer alması; hem de görülen hizmetler karşılığında müvekkilden Katma Değer Vergisinin belge karşılığı tahsilidir. Şu durumda Katma Değer Vergisi alış sırasında, keza hizmet ifası sırasında ödenen bir vergidir. Bu niteliği itibarıyla harcama vergisi durumundadır. Hep bildiğimiz işletme vergisi gibi.

## 2— KATMA DEĞER VERGİSİNİN STOPAJLA İLİŞKİSİ

Bilindiği gibi, serbest meslek erbabına yapılan ödemeler belirli hallerde gelir vergisi tevkifatına tabi tutulur. Tevkifatta sorumlu ödemeyi yapan müvekkildir. Vekilin tevkif edilen vergiyi mahsup hakkı vardır. Katma Değer Vergisinin stopajla hiç ilişkisi yoktur. Misalimizde olduğu gibi. Vekil müvekkiliyle 100.000 TL. ücrette anlaşmış olduğunda, serbest meslek makbuzu düzenlenmesi şu şekilde olacaktır:

Ücret tutarı	100.000 TL.
Gelir vergisi tevkifatı	— 15.000 TL. (100.000 x 15) = 15.000
Kalan	85.000 TL.
Katma Değer Vergisi	10.000 TL. (100.000 x % 10) = 10.000
Tahsil olunan	95.000 TL.

1985 yılı için kullanılacak makbuzların Noter tasdikli olması gerekmektedir. Makbuzlarda Vergi Usul Kanununda belirtilen bilgilerin bulunması yeterlidir. Makbuzların tüm Avukatlar için aynı standartta olmasına gerek yoktur.

## 3— KATMA DEĞER VERGİSİ VE SERBEST MESLEK KAZANÇ DEFTERİ

Katma Değer Vergisi Kanununu yükümlülere yeni bir defter tutma külfeti getirmemektedir. Üstlenilen (alımlarda ödenen) Katma Değer bir kolona, tahsil edilen (hizmet ifasında müvekkilden alınan) Katma Değer Vergisi de gelirler bölümünde yine açılan bir kolona kaydolunacaktır. Mevcut defterin müsait yerlerinde bu kolonlar yapılabilir.

## 4— KATMA DEĞER VERGİSİ İLE GELİRİN ELDE EDİLME İLKESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ:

Serbest meslek erbabı için gelir vergisi yasamız bilindiği gibi tahsil edilme esasını getirmiştir. Tahsil hükmünde olan hallerde yine yasada açıklanmıştır.

Katma Değer Vergisi yönünden durum nedir?

Katma Değer Vergisi yasası ilke itibarıyla tahsil esasından ayrılmıştır. Yasa, vergiyi doğuran olay olarak "hizmet ifasını" öngörmüş, bunun karşılığında alınan ya da borçlanılan bedeli matrah kabul etmiştir. Diyelim ki vekil müvekkili hizmetini ifa etmiş, müvekkil 3 ay sonra ödeyeceğini söyleyerek borçlanmıştır. Borç ister belgelenmiş olsun, ister olmasın vergi alacağını doğuran olay ortaya çıkmıştır. Bu itibarla alacağın senede bağlanması halinde de Katma Değer Vergisi alınacaktır.

Avukatlıkta, hasılı davaya iştirâk şeklinde mukaveleler yapıldığı çokça görülen hususlardan-  
dır. Keza peşin alınan vekalet ücreti dışında, dava sonuna ve davanın kazanılması şartına bağlı tutulan sözleşmelerin yapıldığı da müşahede edilmektedir. Bu tip mukavelelerin düzenlendiği tarihte "muac-  
cel" bir alacak sözkonusu olmadığından Katma Değer Vergisi olayı ortaya çıkmaz.

Vekalet ücretine mahsuben ödenen meblağlar Katma Değer Vergisine tabi olacak, buna muka-  
bil masraf karşılığı ödemeler ise Katma Değer Vergisine tabi olmayacaktır.

## 5— GİRDİLERDEKİ KATMA DEĞER VERGİSİNİN İNDİRİMİ:

Avukatlar Gelir Vergisi Yasasına göre gerçek usulde gelir vergisi mükellefidirler. Safi gelirin na-  
sıl tesbit edileceği de yasada tesbit edilmiştir. Ayrıca bilindiği üzere, hasıllardan indirilebilecek gider-  
lerde yasanın 73. maddesinde 10 bent halinde belirtilmiştir.

Şu durumda indirim bakımından benimsenen kurallar şöyle özellenebilir.

a) İndirilecek Katma Değer Vergisi Gelir Vergisi Kanununda yazılı giderlerle ilgili olacaktır. Bir  
diğer anlatımla şahsi giderlere ilişkin Katma Değer Vergisi indirilmeyecektir.

b) İndirim için Katma Değer Vergisinin faturada açıkça gösterilmesi gerekir.

c) Gelir Vergisi yönünden "götürü gider" olarak tanınan masraflar için vergi indirimi sözkonusu  
değildir.

Avukatların Katma Değer Vergisi

d) Amortismanla tabi kıymetlerin satın alınması halinde alıfta ödenen Katma Değer Vergisi  
5 yılda indirilebilecektir. Meselâ, bir yazı makinasının, bir fotokopi makinasının satın alınması halinde  
olduğu gibi. Var sayalım ki, 1.000.000 liraya bir fotokopi makinası alınmıştır; alış sırasında ödenen  
Katma Değer Vergisi 100.000 liradır. Şu durumda, 100.000 lira 5 yıl içinde mahsup edilecektir. Yasa  
mahsup aylarının da belirlemiştir. Demirbaşın satın alındığı tarih hangi döneme rastlıyorsa, müteakip  
yıllardaki mahsup da aynı dönemlerde olacaktır.

Bilindiği gibi, vergilendirme dönemi 3 ayı takip eden ertesi aydır. Beyanname ilk olarak Nisan  
ayında, sonra Temmuz ayında, sonra Ekim ayında, sonra Ocak ayında verilecektir. Eğer demirbaş alı-  
mı Şubat'ta olmuş ise, ilk indirim Nisan döneminde olacaktır. Kalan mahsubu da takip eden yılların  
aynı döneminde yani Nisan aylarında yapılacaktır.

e) Avukatların iş yerlerini ikametgahlarının bir kısmında tesis etmeleri de rastlanılan olaylar-  
dandır. Bu halde, kira, aydınlatma, ısıtma, telefon giderleri için ödenecek Katma Değer Vergisinin de  
yarısı indirilecek vergi olarak kabul edilecektir.

## 6— BAZI ÖZEL HALLER:

— Mahkemelerin takdir ettiği vekalet ücretlerinde durum ne olacaktır?

Mahkemeler hüküm tesisi sırasında takdir ettikleri vekalet ücreti üzerinden ödenmesi gerekli  
Katma Değer Vergisini kararda gösterebilecekleri gibi göstermeyebilirler de. Ancak tahsil, ödeme ister  
rıza, ister icrai olsun % 10 Katma Değer Vergisini içerecektir.

— Avukatın yurt dışında yaptığı hizmetin yurt dışında ücreti ödeniyorsa Katma Değer Vergisi  
sözkonusu olmayacaktır. Ne var ki, ödeme Türkiye'deki işletmenin hesaplarına intikal ediyorsa, ya da  
hizmetlerden Türkiye'de yararlanıyorsa yine de Katma Değer Vergisine tabi olacaktır.

— Hizmet ifası sebebiyle alınan ücret üzerinden Katma Değer Vergisi alınmaz ise, bunun so-  
rumlusu Avukat olacaktır.

## SONUÇ :

Genel yapısı itibarıyla Katma Değer Vergisini açıklamaya çalıştım. Önemli olan alınan belge-  
lerde Katma Değer Vergisinin görülmesi, tahsilatlarda müvekkillerden Katma Değer Vergisinin tahsi-  
lidir. Henüz şekli yayınlanmamakla birlikte Katma Değer Vergisi beyanname basit olacaktır.

## KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUN

Kanun No. 3095

Kabul Tarihi: 4.12.1984

### Kanuni Faiz

**MADDE 1.** — Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse faiz ödemesi senelik yüzde otuz oranında yapılır.

Bakanlar Kurulu, ekonomik şartları dikkate alarak bu oranın yüzde seksenine kadar artırma ve eksiltme yapabilir. Bakanlar Kurulunun bu konudaki kararı, kararın alınmasını izleyen takvim yılı başından itibaren uygulanır.

### Temerrüt Faizi

**MADDE 2.** — Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1.nci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Bakanlar Kurulu Kararı ile bu oran 1.nci maddesindeki oran dahilinde artırılabilir veya eksiltilebilir.

Ödeme yerinde ve ödeme zamanındaki banka iskontosu yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile, ticari işlerde temerrüt faizi, T.C. Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faiz oranına göre istenebilir.

Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.

### Mürekkep Faiz

**MADDE 3.** — Kanuni faiz ve temerrüt faizi hesaplanırken mürekkep faiz yürütülemez.

Bu konuya ilişkin Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklıdır.

### Diğer kanunlardaki faizler

**MADDE 4.** — Diğer kanunların, bu Kanunda öngörülen orandan fazla temerrüt faizi ödenmesine ilişkin hükümleri saklıdır.

### Kaldırılan ve Uygulanmayacak Olan Hükümler

**MADDE 5.** — 22 Mart 1303 tarihli Murabaha Nizamnamesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununda kanuni faiz ve temerrüt faizi oranlarını belirleyen hükümler uygulanmaz.

**GEÇİCİ MADDE** — Bu Kanunun yürürlüğünden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planı ile bağlı kalmaksızın bu Kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder.

### Yürürlük

**MADDE 6.** — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

### Yürütme

**MADDE 7.** — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

18/12/1984